

KREIRAO: IMEP TEAM

VODIČ ZA MEDIJE

U KRIZNIM SITUACIJAMA

ODGOVORNO NOVINARSTVO

OPŠTE SMJERNICE NOVINARIMA ZA VRIJEME KRIZE

Svi novinari i mediji trebaju solidarno da dijele saznanja i informacije kojima raspolažu, te međusobno koordiniraju odlazak na teren; na taj će način doprinijeti sveobuhvatnom informiranju građana, a zaštititi kolege novinare i druge medijske djelatnike (fotoreportere, snimatelje, vozače, itd...) od rizika širenja koronavirusa;

Redakcije trebaju da smanje na najmanju neophodnu mjeru dolazak gostiju u televizijske i radiostanice, a potrebu za intervjuima i izjavama zvaničnika nadomjestе korištenjem online alata i tehnika za prikupljanje informacija u vezi sa koronavirusom;

Potrebno je da redakcije, osim izvještaja o radu kriznih stožera, medicinskih ustanova, službenih organa vlasti, osiguraju građanima i građankama pristup informacijama koje se odnose na psihološku, socijalnu i obrazovnu podršku i servisne usluge kako bi mogli lakše svladati osjećaj bespomoćnosti i anksioznost koji sobom nosi obaveza dužeg boravka u kući i drugim zatvorenim prostorima;

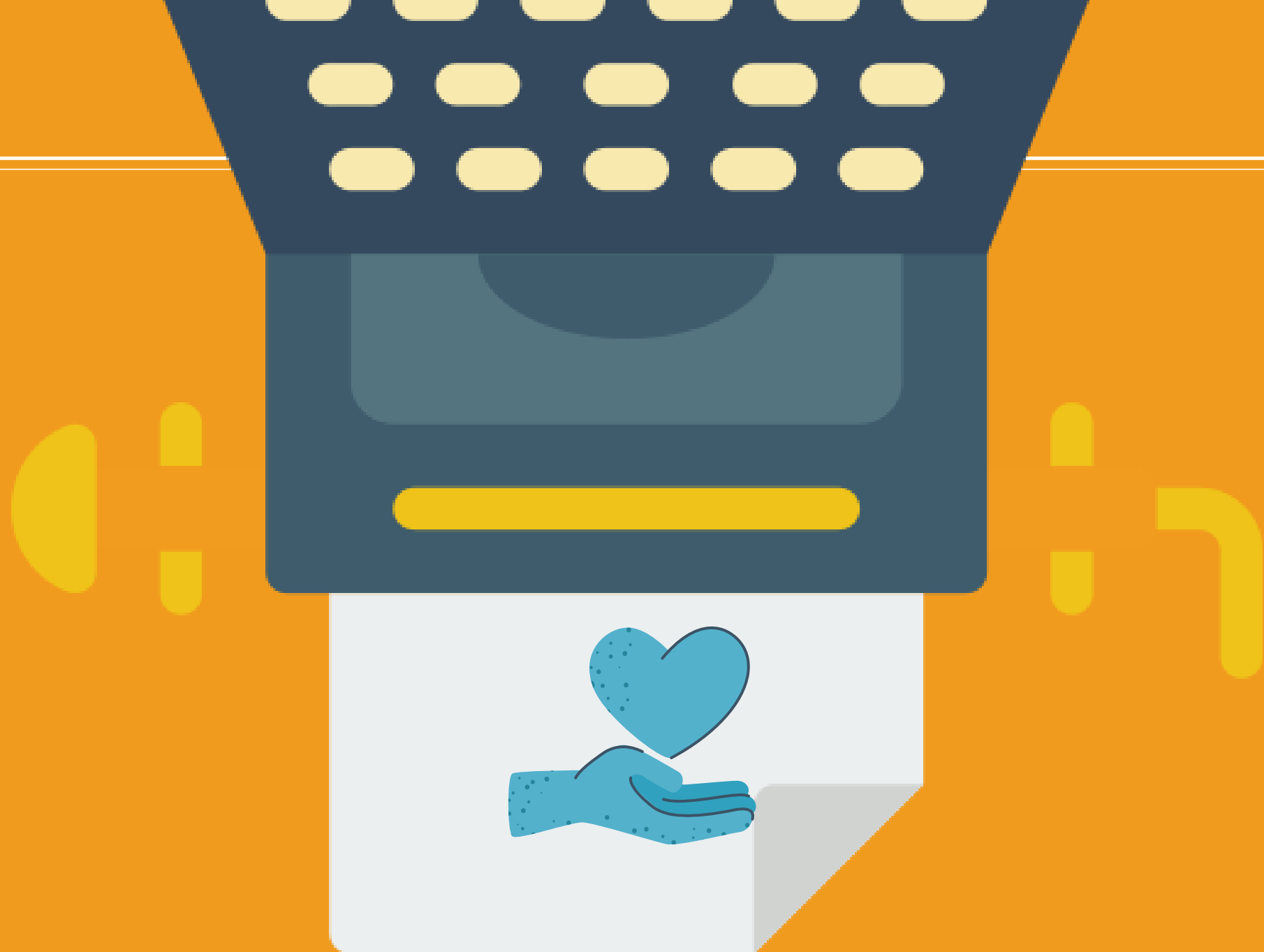
Potrebno je da poslodavci u medijskim kućama stave na prvo mjesto zdravlje i sigurnost novinara, fotoreportera, snimatelja i drugog medijskog osoblja, te da dosljedno primjenjuju principe prevencije i zaštite zdravlja medijskih profesionalaca na radnom mjestu; takav pristup mora uključivati planove za rad u smjenama (u redakcijama) i dežurne novinare i ekipe koje će posao obavljati online – od kuće.

KAKO KORISTITI ADEKVATNU ZAŠTITU I DEZINFEKCIONA SREDSTVA TOKOM RADA NA TERENU

Novinari širom svijeta suočavaju se s brojnim izazovima po pitanju epidemije, ali možda ključni izazov jeste kako sebe zaštititi i kako koristiti adekvatnu zaštitu i dezinfekciona sredstva u cilju sprečavanja daljeg širenja ovog virusa.

Neminovno je da za potrebe informisanja javnosti novinari moraju aktivno izvještavati o najnovijim informacijama koje se tiču korona virusa, no, upravo iz tog razloga, povećava se rizik zaraze kod novinara i reportera, jer su oni svakodnevno izloženi opasnosti od zaraze.

Samim tim, povećava se i rizik zaraze njihovih ukućana, kao i ljudi koje sreću i intervjuišu.

U nastavku donosimo savjete kako koristiti adekvatnu zaštitu i dezinfekciona sredstva tokom rada na terenu: (izvor: Svjetska zdravstvena organizacija WHO)

- Redovno perite ruke toplom vodom i sapunom.
- Koristite antibakterijski gel ili maramice.
- Koristite zaštitne rukavice i zaštitnu masku.
- Postavite masku čvrsto preko nosa i brade, minimizirajući šupljine.
- Ne dirajte oči, nos i usta.
- Kašalj pokrijte savijenim laktom ili papirnom maramicom.
- Ako imate groznicu, kašalj ili otežano disanje, što prije potražite medicinsku pomoć - ali prvo pozovite telefonom.
- Održavati sigurnu udaljenost prilikom intervjuisanja s bilo kim, te koristiti mikrofone sa sigurne udaljenosti.
- Ako radite na bilo kojem mjestu na kojem bi mogao biti prisutan COVID-19, uvijek dekontaminirajte svu opremu antibakterijskim sprejevima, gelovima ili maramicama.
- Komunikaciju svesti što je moguće više na mailove i telefone, te druge digitalne načine. Koristiti što je moguće više online alate za vođenje intervjua (ZOOM, Skype i slično), kako bi se smanjila mogućnost prenošenja virusa.
- Uvijek slijedite uputstva i naredbe lokalnih zdravstvenih vlasti i svjetske zdravstvene organizacije.

Novinari se trebaju pobrinuti o sebi sve dok se Covid-19 nastavlja širiti, a jedini način jeste poštovati upute lokalnih zdravstvenih vlasti i svjetske zdravstvene organizacije. Samo tako mogu biti sigurni da neće zaraziti ni sebe, a ni druge oko sebe.

INFORMACIJE JE POTREBNO PREUZIMATI SA RELEVANTNIH WEB PORTALA (WHO)

Većina novinara zamijenila je redakciju za svoju dnevnu sobu zbog mjera izolacije. No, važnost medija upravo prepoznamo u kriznim situacijama, kao što je ova. Informacije koje mediji svakodnevno plasiraju u velikoj mjeri utječu na percepciju javnosti o COVID 19 virusu i svim simptomima i propratnim okolnostima koje on sa sobom nosi. Neke su medijske organizacije, a naročito tabloidne, pridonijele širenju dezinformacija, uključujući priče lažnih tvrdnji

Izveštavanje o neprekidnom širenju Covid-19 stvara sve veći pritisak kod medija i, uz ogromnu potražnju javnosti da sazna najnovije informacije, tačno i aktualno plasiranje informacija važnije je nego ikad prije. Upravo iz tog razloga, mediji imaju dužnost i obavezu da informacije koje plasiraju u javnost, preuzimaju od relevantnih izvora, kao što je Svjetska zdravstvena organizacija ili lokalni krizni štabovi, te da informacije uzimaju od stručnog kadra (epidemiologa i drugih stručnjaka), kako ne bi došlo do širenja dezinformacija, što je u kriznim situacijama, kao što je koronavirus, nedopustivo.

Zbog čega je bitno prezentovati i pozitivne vijesti?

U periodu bilo koje krize javnost je koncentrisana na vijesti iz crne hronike, te pokušavaju da saznaju što više informacija kako bi mogli preventivno djelovati i spremni dočekati nove izazove koje donosi kriza. Međutim, ova metoda je parcijalno dobra, jer ne donosi dugoročne benefite, a može da dodatno oteža situaciju i da se kod individue dodatno razviju oblici depresije i anksioznosti.

Mediji se prilagođavaju tržištu, pa zbog čitanosti koriste razne vrste spinovanja kako bi situaciju učinili dramatičnijom nego što je ona zaista. Mediji na naslovne stranice stavljaju najšokantnije vijesti koje je donijela kriza, dok su svi ostali društveni segmenti potpuno zapostavljeni.

Potrebno je stvari relaksirati na način da se sadržajno osnaže i druge rubrike, osim crne hronike. Apsolutno je neprihvatljivo dodatno spinovanje vijesti.

Rubriku sport treba obogatiti vijestima iz arhive, te promovisati mlade talente, promovisati načine treniranja u samoizolaciji, te praviti korisne sportske kvizove, koji trebaju da zabave čitaoce koje interesuje najvažnija sporedna stvar na svijetu.

Kultura je u kriznim situacijama obično zapostavljena. Međutim, u kriznim situacijama javnost ima više slobodnog vremena, pa im je potrebno kulturu prezentovati, a sigurni smo da će oni tu vrstu sadržaja prihvatiti i svakodnevno konzumirati. Institucije kulture omogućavaju online gledanje predstava, filmova, koncerta i sl., pa bi mediji trebali sve te sadržaje da besplatno distribuiraju putem svojih oglašivačkih kanala.

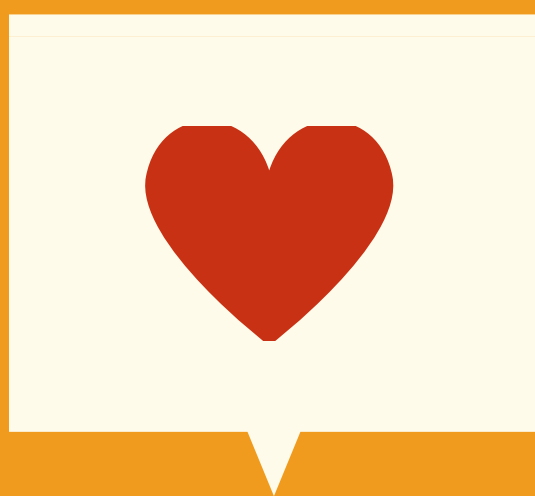
Zabavne rubrike generalno sve manje dobijaju prostora u medijima, a sada je pravo vrijeme da se iskoristi ovaj snažan adut da relaksira javnost. Križaljke su uvijek dobrodošle, ali ih treba učiniti humorističnijim, zabavnijim... Vicevi ne mogu nikada biti višak sadržaj, ali je bitno da se izbjegava crni humor. Nagradne igre uvijek privlače javnost, a mogu se učiniti itekako zanimljivim. Simoblične nagrade mogu zabaviti građane.

Pokušajmo biti pozitivni, slogan je medija u Švedskoj. Oni su odlučili da ne daju mnogo prostora koronavirusu. Na ovaj način žele da relaksiraju javnost, a s druge strane plasiraju sve potrebne informacije koje su neophodne da javnost može blagovremeno reagovati.

Brojne kompanije širom svijeta, kao odgovor na pandemiju korona virusa, uvode rad na daljinu kao obaveznu mjeru. Sa zdravstvenog aspekta je svakako korisno, međutim sa poslovnog aspekta donosi nove izazove. Obzirom da novinari redovno izvještavaju o dešavanjima i aktualnostima uslijed korona virusa, svoj rad moraju da prilagode koristeći nove digitalne alate, a istovremeno vodeći računa o svom zdravlju i svojoj zaštiti.

Svjesni takve situacije, mnoge softverske kompanije nude besplatne licence za svoje softvere, kako bi svima olakšali rad u ovim uslovima.

Izdvojili smo neke od korisnih alata i aplikacija za novinare:

Softver za sastanke [Webex](#) sada podržava neograničenu potrebu i do 100 ljudi po sesiji, za virtualne sastanke. Korisnicima Webexa omogućeno je besplatna upotreba u trajanju od 90 dana.

[Discord](#) je poboljšao svoju besplatnu uslugu Go Live streaming, tako da ona sada može da podrži 50 korisnika istovremeno.

Google nudi "napredne" funkcije za Hangouts Meet dostupne besplatno do 1. jula, sa dostupnim otključanim funkcijama. Slično tome, Microsoft nudi besplatno šestomjesečno probno razdoblje za Microsoft Teams premiju, koje uključuje chat na radnom mjestu, video sastanke i pohranu datoteka. Microsoft otvara i besplatne verzije Teams, omogućavajući svim korisnicima stvaranje timova bilo koje veličine i zakazivanje video poziva i konferencija.

[LogMeIn](#) nudi besplatan rad na daljinu kroz besplatne tromjesečne licence za korištenje servisa GoToMeeting.

[TechSmith](#) omogućava besplatne licence za korištenje njihovog softvera za pristup ekranu udaljenog računara - TechSmith Snagit i sinhronizovanu platformu za rad sa više računara do 30. juna.

[Cloudflare](#) je malim firmama u cijelom svijetu omogućio besplatno korištenje svog sistema Cloudflare for Teams do 1. septembra. CloudFlare donosi brže performanse za sve web stranice, što rezultira puno bržim i kraćim vremenom učitavanja. Također, ako vaš poslužitelj ide izvan mreže, vaša će web stranica i dalje biti dostupna.

CloudFlare također donosi i poboljšanu sigurnost za vaše web stranice.

[Sajt Bleeping](#)

Computers sastavio je listu softvera koji će u narednom periodu korisnicima biti dostupan besplatno.

Institucija Smithsonian upravo je objavila 2,8 milijuna dvodimenzionalnih i trodimenzionalnih slika visoke rezolucije u javno područje, dostupnih putem [online platforme](#).

Zahvaljujući tehnologiji zasigurno znamo da su svi fokusirani na vijesti o širenju epidemije korona virusa.

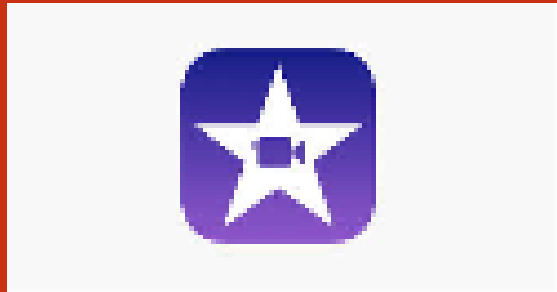
[MuckRack Trends](#) je alat koji izvještava o broju članaka o korona virusu. Trenutno je čak 1,6 milijuna članaka o virusu od početka 2020. godine.

[Parse.ly Currents](#) je alat koji prati koje su vrste vijesti najpopularnije u čitavom novinarskom krajoliku. BuzzFeed News je kreirao opciju slanja [tekstualnih poruka](#) gdje čitatelji mogu postavljati određena pitanja, što bi mogli primijeniti i naši mediji.

Kako doksati o sebi? Ako niste upoznati sa pojmom, doxxing je kada neko pretražuje i podijeli lične podatke o vama na mreži u zlonamjerne svrhe. Novinari su glavna meta. Najbolji način da se zaštitite je da nadmašite doksere. Upotrebom tehnika koje ovi akteri koriste za pretraživanje informacija o vama, možete ih prvo pronaći i ukloniti s interneta. New York Times sastavio je fantastičan detaljni [vodič za doxxing](#).

VIDEO / EDITOVANJE

IMOVIE

- Za iOS uređaje, kompatibilan sa Movie for Mac
- Editovanje u rezolucijama do 4K
- Snima voice-over, audio kontrole (trim, split, duplicate, fade)
- Dodaje video filter, animirane titlove i soundtrack bilo kojem video klipu
- Slow motion, time-lapse, slika u slici, podijeljeni ekrani
- Koristi zvučne efekte i pjesme iz music library na telefonu
- Shareovanje: Email, YouTube u 4K ili 1080p60, FB, Vimeo, iCloud, Drive, AirDrop

PINNACLE STUDIO

iOS app, za profesionalno editovanje, kvalitetni video klipovi

WE VIDEO

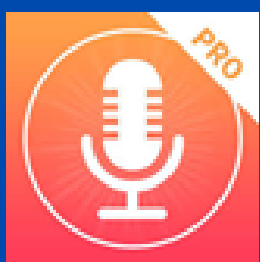
iOS i Android, besplatna app, ali se napredne opcije editovanja plaćaju

KINEMASTER

Za Android, besplatna app, radi bez konekcije na mrežu, odlične opcije ediovanja. Napredne opcije se plaćaju

AUDIO SNIMANJE / EDITOVANJE

VOICE RECORDER PRO

- Profesionalni Voice recorder, možete snimati glas, kao i zvučni zapis sa lica mjesta
- Nema limit dužine snimanja
- Može importovati audio fajlove iz drugih app
- Monitor zvuka tokom snimanja
- Dodaje fotografije, zapise i bookmarks tokom snimanja
- Dijeljenje: Dropbox, Microsoft OneDrive, Google Drive, Box Cloud. Salje audio ili video preko Bluetooth-a, emaila, SMS.

PCM RECORDER

Koristi mikrofona telefona za snimanje visokog kvaliteta (PCM/WAVE) Snima na SD-karticu, nema limit dužine.

SIGURNOST OPREME

- Koristite usmjerene mikrofone umjesto mikrofona koji se moraju zakačiti
- Poklopac mikrofona treba temeljno oprati i dezinficirati na kraju svakog zadatka. Potražite smjernice / treninge o tome kako sigurno ukloniti poklopac kako biste spriječili potencijalnu unakrsnu kontaminaciju
- Uvijek dekontaminirajte svu opremu antimikrobnim maramicama, nakon čega slijedi temeljita dezinfekcija, uključujući, ali ne ograničavajući se na mobilne telefone, tablete, vodiče, utikače, slušalice, laptope, fotoaparate, propusnice i trake za nošenje
- Osigurajte da se sva oprema ponovo očisti nakon vraćanja u bazu, pazeći da su odgovorni za opremu unaprijed svjesni i da su obučeni za sigurno čišćenje opreme.
- Ako koristite auto dok ste na terenu, osigurajte da se unutrašnjost očisti nakon svakog zadatka. Posebnu pažnju treba obratiti na ručke vrata, volan, retrovizore, naslone za glavu, sigurnosne pojaseve...

Kako zaštititi svoje mentalno zdravlje tokom izvještavanja o pandemiji korona virusa?

Kako vijesti o pandemiji korona virusa dominiraju naslovnicama domaćih i stranih medija pozivajući na samo-izolaciju i brigu o fizičkom zdravlju, stavlja se akcenat i na brigu o mentalnom zdravlju. Često zaboravljamo da nam je ono podjednako važno kao i fizičko zdravlje. Kao što mnogi psiholozi navode, pandemije poput ove često izazivaju strah, anksioznost, a kada strah preuzme kontrolu, naš nervni sistem i emocionalni dio našeg mozga “pregore” odnosno odu u takozvani overdrive.

Ovakva reakcija vodi ka impulsivnosti, panici i osjećaju da nemamo kontrole, a naročito kod osoba koje već imaju historiju borbe sa anksioznim napadima, depresijom ili bilo kojom drugom mentalnom bolešću. A ukoliko dođe do pojačane anksioznosti, ona može da izazove negativne fizičke simptome poput aritmije, nesanice, problema sa probavom, slabosti, umora i druge.

Zadatak čuvanja mentalnog zdravlja će možda najteže pasti novinarima jer da bi građani ostali informisani oni su ti koji moraju stalno prikupljati nove informacije i pisati o njima.

U nastavku tekstu donosimo par savjeta američke psihologinje Sydney Tompkins kako da kao novinari sačuvate svoje mentalno zdravlje.

1. Isključite se. Ove priče će vas pratiti i u poslovnom i u privatnom životu i stoga morate svjesno planirati da se na nekoliko sati dnevno isključite iz praćenja vijesti.
2. Spavajte dovoljno i nemojte provjeravati svoj telefon prije odlaska na spavanje. Iako je to možda nešto što biste htjeli uraditi i tokom noći i čim ustanete, pokušajte da ne čitate o virusu u tim periodima. Uđite polako u svoj dan jer ćete veliku većinu vremena provesti izvještavajući o broju ljudi koji su bolesni, umiru i brinu, a svi ti podaci, koji se veoma često ponavljaju mogu uzeti danak.
3. Pokušajte sebe resetovati tako što ćete držati stvari kraj sebe koje će vam biti podsjetnik na vrijeme kad se život odvijao normalno. To može biti omiljena fotografija, pismo, bilo šta što će vam biti podsjetnik na to da je ova situacija samo privremena.
4. Brinite se ako vas ne pogađaju uznemirujuće slike, intervjui ili scene. Privremeno isključenje je mehanizam opstanka kako biste obavili svoj posao, međutim ako to traje i nakon što ste predali članak ili reportažu to može biti znak opasnosti jer ste se povukli iz stvarnosti.

5. Podsjetite se da traumatična iskustva će biti nadmašena dobrim poslom koji obavljate. Istraživači su otkrili da se ovo može boriti protiv stresa vezanog za posao. Misionari i ljekari hitne pomoći stalno vide grozne stvari, ali ako vjeruju da dobro nadmašuje nelagodu, onda mogu racionalizirati zašto se podvrgavaju toj nelagodi. Ako novinari vjeruju da rade vitalni posao - a obavljaju vitalni posao - tada će se oporaviti od traume brže nego ako vas samo tjeraju ocjene ili pregleda stranice.
6. Budite svjesni svog konzumiranja alkohola. Znajte svoje tendencije, ako su destruktivne, možete ih odlučiti ukloniti. Suočite se sa nelagodom, nemojte je rješavati alkoholom ili drugim supstancama.
7. Razgovarajte sa vašim najbližima. Ako ste danas pokrili nešto grozno ili ste preopterećeni poslom, morate im reći kako bi vam mogli pomoći da prebrodite to ili barem da pokušaju da vas razumije tako što će vas saslušati.
8. Ako vam treba odmor, tražite ga, pogotovo ako radite na daljinu. Sada je i dobar trenutak da pazite na svoje kolege, ako vidite da vaše kolege iz dana u dan rade teške priče, nazovite ih i ponudite im prijateljsku ruku. Ovakvi iznenadni gesti pažnje u teškim vremenima često mogu značiti svijet.

**NA KRAJU, DOK
PIŠETE I ČITATE O
SVEMU OVOME ŠTO
SE DEŠAVA U
SVIJETU NE
ZABORAVITE RIJEČI
VICTORA HUGE:
„ČAK I NAJTAMNIJA
NOĆ ĆE ZAVRŠITI I
SUNCE ĆE OPET
IZAĆI“.**
